Ženské kruhy

Meno primára/primárky
Oddelenie
Adresa

V Partizánskom, dňa 13.03.2024

Vážený pán primár/pani primárka,

dovoľujeme si Vás osloviť v mene občianskeho združenia Ženské kruhy, ktoré sa dlhodobo venuje zvyšovaniu povedomia o právach žien v oblasti zdravotnej starostlivosti v období tehotenstva, pôrodu a šestonedelia.

Prílohou tohto listu je 10 bodov ***Charty rešpektujúcej zdravotnej starostlivosti: všeobecné práva žien a novorodencov***. Charta bola vypracovaná medzinárodnou organizáciou White Ribbon Alliance (Spoločenstvo bielej stužky), ktorá sa celosvetovo zasadzuje za zlepšenie podmienok poskytovania pôrodnej starostlivosti a za odstránenie nerešpektu a hrubého zaobchádzania pri pôrode. Charta je založená na všeobecne uznávaných ľudskoprávnych nástrojoch vrátane *Dohovoru o právach dieťaťa*, *Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien*, *Medzinárodných paktov o občianskych a politických právach a hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach*, a ďalších. Celý text Charty, aj s právnymi odkazmi si môžete prečítať na uvedenej webovej adrese: https://zenskekruhy.sk/charta-respektujucej-zdravotnej-starostlivosti/.

Veríme, že táto Charta bude pre Vaše oddelenie užitočným materiálom a zároveň poslúži ako zdroj informácií pre zvyšovanie povedomia o právach žien a novorodencov. Naším zámerom je, aby bola Charta vystavená na viditeľných miestach Vášho oddelenia, aby sa s ňou mohli oboznámiť ženy ako aj zdravotnícky personál.

Naším želaním je nadviazať s Vami dialóg, ktorý povedie k vzájomnému obohateniu. Súčasťou našej činnosti je aj organizovanie vzdelávacích podujatí, a preto by sme Vás chceli osloviť s ponukou usporiadať takéto podujatie priamo na Vašom oddelení. Cieľom je prehĺbiť informácie o právach žien pri pôrode a podporiť tak rešpektujúci prístup personálu k ženám. Veríme, že spoločným úsilím môžeme prispieť k zvyšovaniu kvality pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a zvýšiť mieru pozitívnej pôrodnej skúsenosti žien vo Vašom zariadení.

V prípade záujmu o spoluprácu alebo akýchkoľvek otázok sa neváhajte na nás obrátiť. Tešíme sa na možnú spoluprácu a ďakujeme za čas, ktorý ste venovali prečítaniu tohto listu.

S pozdravom,

Miroslava Rašmanová
Podpredsedníčka
Ženské kruhy

Charta rešpektujúcej zdravotnej starostlivosti:
Všeobecné práva žien a novorodencov

1. Nikto nesmie byť vystavený ublíženiu a hrubému zaobchádzaniu.

Je neprípustné, aby vám alebo vášmu novorodencovi niekto fyzicky ubližoval. Starostlivosť o vás a vaše dieťa má byť jemná a empatická a máte dostať pomoc, keď pociťujete bolesť alebo nepohodlie.

2. Každý má právo na informácie, informovaný súhlas, na rešpektovanie svojich rozhodnutí a preferencií, vrátane prítomnosti sprevádzajúcej osoby podľa vlastného výberu počas poskytovania zdravotnej starostlivosti v tehotenstve a počas pôrodu a právo na odmietnutie zdravotníckych úkonov.

Je neprípustné, aby vás niekto nútil alebo na vás či vašom novorodencovi vykonával úkony bez toho, aby ste o tom vedeli a súhlasili s tým. Každá žena má právo na autonómiu rozhodovania, na prístup k informáciám, na udelenie informovaného súhlasu a na odmietnutie starostlivosti. Každý rodič alebo zákonný zástupca má právo dostať informácie a udeliť informovaný súhlas alebo odmietnuť navrhovaný postup pre svoje novorodené dieťa, v najlepšom záujme dieťaťa, pokiaľ zákon nestanovuje inak.

3. Každý má právo na súkromie a ochranu osobných údajov.

Je neprípustné, aby niekto bez vášho súhlasu zdieľal osobné alebo zdravotné údaje vás alebo vášho novorodenca, vrátane zdravotnej a obrazovej dokumentácie. Vaše právo na súkromie a právo na súkromie vášho dieťaťa musia byť rešpektované, s výnimkou odovzdávania potrebných informácií medzi poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti za účelom ďalšieho poskytovania zdravotnej starostlivosti.

4. Každý človek sa od momentu narodenia stáva osobitým jedincom a má právo, aby sa s ním jednalo dôstojne a s rešpektom.

Je neprípustné, aby vás niekto ponižoval, slovne napádal, hovoril o vás či vašom novorodencovi alebo sa dotýkal vás či vášho novorodenca ponižujúcim alebo nerešpektujúcim spôsobom. Starostlivosť o vás a vaše novorodené dieťa musí byť rešpektujúca a empatická.

5. Každý má pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti právo na rovnosť, nediskrimináciu a rovnaké zaobchádzanie.

Je neprípustné, aby niekto diskriminoval vás alebo vášho novorodenca kvôli niečomu, čo si daná osoba myslí alebo čo sa jej na vás alebo vašom dieťati nepáči. Princíp rovnosti vyžaduje, že tehotné ženy majú rovnakú právnu ochranu, ako by mali, keby neboli tehotné, vrátane práva robiť rozhodnutia o tom, čo sa stane s ich telom.

6. Každý má právo na zdravotnú starostlivosť a na najvyššiu dosiahnuteľnú úroveň zdravia.

Je neprípustné, aby niekto upieral vám alebo vášmu novorodencovi zdravotnú starostlivosť, ktorú potrebujete, a zabraňoval vám v prístupe k nej. Vy a váš novorodenec máte právo na starostlivosť najvyššej kvality, poskytnutú včas, v čistom a bezpečnom prostredí, zdravotníckym personálom, ktorý je vyškolený v najlepších súčasných postupoch.

7. Každý má právo na slobodu, autonómiu, sebaurčenie. Nikto nesmie byť svojvoľne zadržaný.

Je neprípustné, aby niekto zadržal vás alebo vášho novorodenca v zdravotníckom zariadení, a to ani v prípade, ak nemôžete zaplatiť za poskytnuté služby.

8. Každé dieťa má právo byť so svojimi rodičmi alebo zákonnými zástupcami.

Je neprípustné, aby vás niekto oddelil od vášho novorodenca bez toho, aby ste s tým súhlasili. Vy a vaše novorodené dieťa máte právo ostať stále spolu, a to aj v prípade, keď sa dieťa narodí malé, predčasne alebo v zdravotnom stave, ktorý si vyžaduje osobitú starostlivosť.

9. Každé dieťa má od narodenia právo na identitu a národnosť.

Je neprípustné, aby niekto upieral vášmu novorodencovi registráciu na matrike, a to ani v prípade, že dieťa zomrelo krátko po narodení. Je tiež neprípustné, aby niekto upieral vášmu novorodencovi národnosť, na ktorú má právny nárok.

10. Každý má právo na primeranú výživu a čistú vodu.

Je neprípustné, aby niekto upieral vám a vášmu novorodencovi primeranú výživu, čistú vodu alebo zdravé prostredie. Máte právo na podporu a na informácie o výžive dieťaťa a o prospešnosti dojčenia.

RESPECTFUL MATERNITY CARE
UNIVERSAL RIGHTS OF WOMEN & NEWBORNS

Celý text Charty si môžete prečítať tu:

CHARTA REŠPEKTUJÚCEJ ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI

VŠEOBECNÉ PRÁVA ŽIEN A NOVORODENCOV

Charta vychádza z medzinárodne uznaných a regionálnych ľudskoprávnych východísk.

Úvod

1. Špecifická dôležitosť tehotenstva

Tehotenstvo a pôrod sú všade na svete veľmi dôležitými udalosťami s hlbokým osobným a spoločenským významom v životoch žien, rodín a komunít. Aby ženy a novorodenci mohli prospievať, potrebujú ženy počas tehotenstva a pôrodu podporu.

Prospievanie žien a prospievanie novorodencov sú vzájomne prepojené. Počas pôrodu a v nasledujúcich mesiacoch pritom môžu byť opomínané záujmy obidvoch. Nestačí sa zameriavať len na znižovanie materskej a novorodeneckej úmrtnosti a chorobnosti. Starostlivosť počas tohto obdobia musí zahŕňať dodržiavanie základných ľudských práv, vrátane práva na rešpekt, dôstojnosť, na ochranu osobných údajov, na informácie a informovaný súhlas; práva na najvyššiu dosiahnuteľnú úroveň zdravia, práva na rovnosť a nediskrimináciu a práva na ochranu pred všetkými formami zlého zaobchádzania. Autonómia ženy má byť rozpoznaná a rešpektovaná. Rovnako majú byť rozpoznané a rešpektované jej emocionálna pohoda, rozhodnutia a preferencie, vrátane práva na to, aby pri pôrode bola prítomná sprevádzajúca osoba podľa jej výberu. Rešpektovanie a uznanie ženy má význam aj pre novorodenca, ktorý má tiež práva a prináleží mu rešpekt a uznanie. Žena spolu s partnerom či partnerkou a rodinou by mali byť podporovaní v starostlivosti o novorodenca a v prijímaní rozhodnutí v jeho najlepšom záujme.

Počas tehotenstva, pôrodu a šestonedelia je vzťah ženy a zdravotníckeho personálu ako aj vzťah ženy a systému zdravotnej starostlivosti mimoriadne dôležitý. Skúsenosti žien so zdravotníckym personálom môžu byť posilňujúce a upokojujúce, alebo môžu spôsobiť dlhodobé poškodenie a emocionálnu traumu. Ženino sebavedomie a sebadôveru tak môžu podporiť alebo poškodiť. Skúsenosti novorodencov so zdravotníckym personálom tiež môžu mať značný a dlhodobý dopad. Novorodené bábätká cítia bolesť a nepohodlie a môžu zažívať emočný stres, obzvlášť vtedy, ak sú v prvých hodinách života oddelené od svojich rodín.[1] Vieme, že dobrá počiatočná starostlivosť, vrátane dojčenia a vytvárania vzťahovej väzby, má trvácny pozitívny dopad na zdravie a prospievanie novorodencov počas celého ich ďalšieho života. Spomienky žien na ich pôrodnú skúsenosť a spôsob, akým sa zaobchádzalo s ich novorodencami, so ženami zostávajú po zvyšok života. Ženy tieto spomienky často zdieľajú s inými ženami, čo prispieva ku spoločenskej dôvere alebo nedôvere k zdravotníckemu systému.

2. Všeobecne uznané dôkazy nerešpektu a hrubého zaobchádzania pri pôrode

Cesta k rešpektujúcej zdravotnej starostlivosti o matku a novorodenca začala koncom štyridsiatych rokov dvadsiateho storočia Všeobecnou deklaráciou ľudských práv. V deväťdesiatych rokoch Organizácia spojených národov vydala Deklaráciu o odstránení násilia páchaného na ženách a v Latinskej Amerike nabralo silu hnutie označované „humanizácia" pôrodu. Niektoré z prvých správ o porušovaní práv žien pri pôrode prišli z komunít, ktoré sa zaoberajú ľudskými právami.[2] Svetové úsilie sa od pôvodného zamerania na znižovanie materskej a detskej úmrtnosti posunulo smerom k rozvíjaniu ľudskoprávnych štandardov na znižovanie materskej a detskej úmrtnosti a chorobnosti.[3] V poslednom období tento posun vyústil k zameraniu sa na nerešpekt a hrubé zaobchádzanie ako na prejavy systémového zlyhávania v oblasti dodržiavania ľudskoprávnych štandardov.

Pri vyhodnotení Miléniových rozvojových cieľov v roku 2015 sa ciele č. 4 a č. 5, ktoré sa týkali znižovania detskej úmrtnosti a zlepšovania zdravia matiek, podarilo splniť iba niekoľkým krajinám. Tvorba globálnych politík a ľudskoprávny aktivizmus sa preto s väčším dôrazom zamerali na posúdenie prekážok, ktoré bránia prospievaniu matiek a novorodencov a znižovaniu ich úmrtnosti. Toto úsilie zahŕňalo aj potrebu porozumieť komplexným sociálno-kultúrnym a rodovo podmieneným vplyvom na klinické prostredie, zdravotnícke systémy a v konečnom dôsledku na výsledky v oblasti zdravia.

Počas napĺňania Miléniových rozvojových cieľov sa rozvojové spoločnosti a organizácie, ktoré sa venujú verejnému zdraviu, zameriavali predovšetkým na vybrané opatrenia na znižovanie úmrtnosti, a to najmä vo forme zvyšovania klinickej odbornosti a budovania kapacít. Avšak rastúce povedomie o emocionálnych, fyzických a psychologických ujmách, ktoré ženy zažívajú počas pôrodov v zdravotníckych zariadeniach, vyvolalo potrebu bližšie sa zaoberať týmito dovtedy prehliadanými javmi.

Tento celosvetový nárast záujmu o pochopenie a riešenie ujm, ktoré ženy zažívajú počas pôrodov v zdravotníckych zariadeniach, viedol k rozsiahlemu výskumu a množstvu publikácií na túto tému. Prvý systematický výskum v tejto oblasti priniesla v roku 2010 štúdia s názvom Skúmanie dôkazov nerešpektu a hrubého zaobchádzania počas pôrodu v zdravotníckom

---

1. Roofthooft, D.W., et al. (2014). Eight Years Later, Are We Still Hurting Newborn Infants? Neonatology, 105(3), 218–226.

2. Zampas, C., et al. (2003) "Body and Soul: Forced Sterilization and Other Assaults on Roma Reproductive Freedom in Slovakia." 2003. New York: Center for Reproductive Rights; Center for Reproductive Rights & International Federation of Women Lawyers- Kenya Chapter. (2007) Failure to Deliver: Violations of Women's Human Rights in Kenyan Health Facilities. New York: Center for Reproductive Rights & Nairobi, Kenya: Federation of Women Lawyers-Kenya; Strauss, Nan & International USA, Amnesty. (2010). Deadly Delivery: The Maternal Health Care Crisis in the USA. New York: Amnesty International Publications.

3. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights and the Secretary-General (2012). Technical Guidance on the Application of a Human Rights-Based Approach to the Implementation of Policies and Programmes to Reduce Preventable Maternal Morbidity and Mortality. United Nations; World Health Organization & Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (2014). Human Rights-Based Approach to Reduce and Eliminate Preventable Mortality and Morbidity of Children Under 5 Years of Age. Switzerland: United Nations

zariadení: Správa z plošnej analýzy.[4] V tom istom roku organizácia USAID v rámci programu TRAction Project financovala implementáciu dvoch výskumných projektov, Staha v Tanzánii a Heshima v Keni. Projekty pokračovali v zbieraní dôkazov o druhoch zlého zaobchádzania a miere jeho výskytu a skúmali možné opatrenia, ktoré by zohľadňovali kontext, v ktorom k zlému zaobchádzaniu dochádza. V roku 2011 Aliancia bielej stužky (White Ribbon Alliance) zverejnila Chartu rešpektujúcej starostlivosti: Všeobecné práva rodiacich žien. Mnohé krajiny tento dokument začali používať ako nástroj na tvorbu politík a obhajobu práv žien. Svetová zdravotnícka organizácia v roku 2014 vydala stanovisko, ktorým znova potvrdila základné práva žien počas pôrodu.[5] Oblasť rešpektujúcej starostlivosti sa ďalej rozrastá a zvyšuje sa o ňu záujem, čo potvrdzujú aj početné štúdie a publikácie.

3. Uplatnenie základných práv žien a novorodencov

Ľudské práva sú vrodené a neodňateľné všetkým ľuďom, bez diskriminácie, bez ohľadu na vek, národnosť, miesto bydliska, pohlavie, národný alebo etnický pôvod, farbu pleti, náboženstvo, jazyk alebo akéhokoľvek iné postavenie. Všeobecné ľudské práva sú často vyjadrené a zaručené pomocou právnych nástrojov, akými sú medzinárodné zmluvy. Medzinárodné ľudskoprávne záväzky určujú povinnosti štátov konať určitým spôsobom alebo sa zdržať určitého konania, aby sa zabezpečilo rešpektovanie, ochrana a naplnenie ľudských práv a základných slobôd jednotlivcov alebo skupín.

Táto charta vyjadruje práva dvoch bytostí, ženy a novorodenca. Poskytuje víziu a ustanovuje rámec pre etickú, vysokokvalitnú rešpektujúcu zdravotnú starostlivosť počas tehotenstva a pôrodu, ktorá podporuje a potvrdzuje dôstojnosť oboch. Obe ľudské bytosti, novorodenec a žena, majú práva, ktoré treba rešpektovať a zaručovať nezávisle. Ženy by mali dostať informácie a podporu, ktoré sú potrebné na to, aby mohli samy slobodne rozhodovať o sebe a o svojich novorodencoch. Novorodené dieťa má, ako samostatná ľudská bytosť, autonómne práva a každé rozhodnutie, ktoré matka alebo iná osoba, ktorá sa oň stará, prijme, musí byť robené s ohľadom na najlepší záujem dieťaťa. Zdravotnícke systémy musia zaručiť zdravie, bezpečnosť a dôstojnosť tak ženy ako aj novorodenca, dbajúc o to, že táto najdôležitejšia ľudská dyáda je plne chránená.

Charta je založená na všeobecne uznávaných ľudskoprávnych nástrojoch vrátane Dohovoru o právach dieťaťa, Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, Medzinárodných paktov o občianskych a politických právach a hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, a ďalších. Medzi inými je tiež podložená aj regionálnymi ľudskoprávnymi nástrojmi vrátane Africkej charty ľudských práv a práv národov, Africkej charty práv dieťaťa, Amerického dohovoru o ľudských právach a európskeho Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne.

4. Prečo je charta potrebná a ako môže byť použitá

Táto aktualizovaná charta ďalej objasňuje a jasne stanovuje práva žien a novorodencov v kontexte zdravotnej starostlivosti počas tehotenstva, pôrodu a šestonedelia poskytovanej v zdravotníckom zariadení. Výslovne vymedzuje, ako sa ľudské práva prejavujú v kontexte tehotenstva a pôrodu, a potvrdzuje základné nescudziteľné práva žien a ich novorodencov. Mnohé z týchto práv sú dobre ukotvené v medzinárodnom práve a boli interpretované a aplikované na problémy vyvstávajúce počas tehotenstva, pôrodu a v ranom šestonedelí. Avšak tieto práva sú vyjadrené v samostatných ľudskoprávnych dohovoroch a upevniť ich uplatnenie v kontexte tehotenstva a pôrodu si vyžaduje zosumarizovať ich v jednom dokumente, ktorý sa zameriava na toto obdobie.

Charta rešpektujúcej zdravotnej starostlivosti adresuje problémy nerešpektu a hrubého zaobchádzania so ženami a novorodencami počas poskytovania zdravotnej starostlivosti a poskytuje platformu na zlepšenie prostredníctvom:

- Zvyšovania povedomia o zárukách ľudských práv žien a novorodencov, ktoré už boli uznané deklaráciami OSN a inými medzinárodnými deklaráciami, dohodami a zmluvami;
- Zvýrazňovania prepojenia medzi zárukami ľudských práv a poskytovaním zdravotnej starostlivosti matke a novorodencovi;
- Zlepšenia možností aktivistiek a aktivistov za zdravie matiek, novorodencov a detí, aby sa mohli vo väčšej miere zúčastňovať na ľudskoprávnych procesoch;
- Zosúladenia dopytu žien po vysokokvalitnej starostlivosti o ženu a dieťa s medzinárodnými ľudskoprávnymi štandardami;
- Poskytnutia východiska k tomu, aby boli vlády, systémy zdravotnej starostlivosti a komunity brané na zodpovednosť za (ne)dodržiavanie týchto práv;
- Podporovania zdravotníckeho personálu v poskytovaní rešpektujúcej zdravotnej starostlivosti ženám a novorodencom a vo vytváraní zdravého pracovného prostredia.

4. Bowser, D., ScD., MPH., & Hill, K., MD. (2010). Exploring Evidence for Disrespect and Abuse in Facility-Based Childbirth: Report of a Landscape Analysis. Washington: Translating Research into Action (TRAction) Project.

5. World Health Organization, The prevention and elimination of disrespect and abuse during facility-based childbirth, 2014.

Charta rešpektujúcej zdravotnej starostlivosti: Všeobecné práva žien a novorodencov

1. Nikto nesmie byť vystavený ublíženiu a hrubému zaobchádzaniu.

Je neprípustné, aby vám alebo vášmu novorodencovi niekto fyzicky ubližoval. Starostlivosť o vás a vaše dieťa má byť jemná a empatická a máte dostať pomoc, keď pociťujete bolesť alebo nepohodlie.

Právne východiská:
Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, 1966, Článok 7
Dohovor o právach dieťaťa, 1990, Článok 19, 37
Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím, 2006, Článok 15, 16

Regionálne právne východiská:
Africká charta ľudských práv a práv národov, 1998, Článok 6
Africká charta práv dieťaťa, 1990, Článok 16
Americký dohovor o ľudských právach, 1969, Článok 5
Dodatkový protokol k Americkému dohovoru o ľudských právach v oblasti hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv, 1988, Článok 19
Dohovor z Belém do Pará, 1994, Článok 2, 3, 4
Európsky dohovor o ľudských právach, 1950, Článok 3

2. Každý má právo na informácie, informovaný súhlas, na rešpektovanie svojich rozhodnutí a preferencií, vrátane prítomnosti sprevádzajúcej osoby podľa vlastného výberu počas poskytovania zdravotnej starostlivosti v tehotenstve a počas pôrodu a právo na odmietnutie zdravotníckych úkonov.

Je neprípustné, aby vás niekto nútil alebo na vás či vašom novorodencovi vykonával úkony bez toho, aby ste o tom vedeli a súhlasili s tým. Každá žena má právo na autonómiu rozhodovania, na prístup k informáciám, na udelenie informovaného súhlasu a na odmietnutie starostlivosti. Každý rodič alebo zákonný zástupca má právo dostať informácie a udeliť informovaný súhlas alebo odmietnuť navrhovaný postup pre svoje novorodené dieťa, v najlepšom záujme dieťaťa, pokiaľ zákon nestanovuje inak.

Právne východiská:
Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, 1966, Článok 7, 19
Dohovor o právach dieťaťa, 1990, Článok 5, 13

Regionálne právne východiská:
Africká charta ľudských práv a práv národov, 1998, Článok 9
Americký dohovor o ľudských právach, 1969, Článok 13
Európsky dohovor o ľudských právach a biomedicíne, 1997, Článok 5, 6

3. Každý má právo na súkromie a ochranu osobných údajov.

Je neprípustné, aby niekto bez vášho súhlasu zdieľal osobné alebo zdravotné údaje vás alebo vášho novorodenca, vrátane zdravotnej a obrazovej dokumentácie. Vaše právo na súkromie a právo na súkromie vášho dieťaťa musia byť rešpektované, s výnimkou odovzdávania potrebných informácií medzi poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti za účelom ďalšieho poskytovania zdravotnej starostlivosti.

Právne východiská:
Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, 1966, Článok 17
Dohovor o právach dieťaťa, 1990, Článok 16
Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím, 2006, Článok 22

Regionálne právne východiská:
Africká charta práv dieťaťa, 1990, Článok 10
Americký dohovor o ľudských právach, 1969, Článok 11
Európsky dohovor o ľudských právach, 1950, Článok 8
Európsky dohovor o ľudských právach a biomedicíne, 1997, Článok 10

4. Každý človek sa od momentu narodenia stáva osobitým jedincom a má právo, aby sa s ním jednalo dôstojne a s rešpektom.

Je neprípustné, aby vás niekto ponižoval, slovne napádal, hovoril o vás či vašom novorodencovi alebo sa dotýkal vás či vášho novorodenca ponižujúcim alebo nerešpektujúcim spôsobom. Starostlivosť o vás a vaše novorodené dieťa musí byť rešpektujúca a empatická.

Právne východiská:
Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, 1966, Článok 17
Dohovor o právach dieťaťa, 1990, Článok 16, 23
Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím, 2006, Článok 17

Regionálne právne východiská:
Africká charta ľudských práv a práv národov, 1998, Článok 6
Africká charta práv dieťaťa, 1990, Článok 13
Americký dohovor o ľudských právach, 1969, Článok 5, 11
Dohovor z Belém do Pará, 1994, Článok 4
Európsky dohovor o ľudských právach, 1950, Článok 8

5. Každý má pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti právo na rovnosť, nediskrimináciu a rovnaké zaobchádzanie.

Je neprípustné, aby niekto diskriminoval vás alebo vášho novorodenca kvôli niečomu, čo si daná osoba myslí alebo čo sa jej na vás alebo vašom dieťati nepáči. Princíp rovnosti vyžaduje, že tehotné ženy majú rovnakú právnu ochranu, ako by mali, keby neboli tehotné, vrátane práva robiť rozhodnutia o tom, čo sa stane s ich telom.

Právne východiská:
Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, 1966, Článok 24 (1), 26
Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, 1966, Článok 2, 10 (3)
Dohovor o právach dieťaťa, 1990, Článok 2
Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, 1979, Článok 1, 12, 14(2)(b)
Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím, 2006, Článok 5, 6, 7
Medzinárodný dohovor o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín, 1990, Článok 14
Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie, 1965, Článok 2, 5
Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o domorodom a kmeňovom obyvateľstve, 1989 (No. 169), Článok 3

Regionálne právne východiská:
Africká charta ľudských práv a práv národov, 1998, Článok 2
Africká charta práv dieťaťa, 1990, Článok 3
Americký dohovor o ľudských právach, 1969, Článok 1
Dohovor z Belém do Pará, 1994, Článok 6
Európsky dohovor o ľudských právach, 1950, Článok 14

VŠEOBECNÉ PRÁVA ŽIEN A NOVORODENCOV

6. Každý má právo na zdravotnú starostlivosť a na najvyššiu dosiahnuteľnú úroveň zdravia.

Je neprípustné, aby niekto upieral vám alebo vášmu novorodencovi zdravotnú starostlivosť, ktorú potrebujete, a zabraňoval vám v prístupe k nej. Vy a váš novorodenec máte právo na starostlivosť najvyššej kvality, poskytnutú včas, v čistom a bezpečnom prostredí, zdravotníckym personálom, ktorý je vyškolený v najlepších súčasných postupoch.

Právne východiská:

Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, 1966, Článok 12
Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, 1979, Článok 5, 12
Dohovor o právach dieťaťa, 1990, Článok 23, 24
Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím, 2006, Článok 25
Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o domorodom a kmeňovom obyvateľstve, 1989 (No. 169), Článok 25

Regionálne právne východiská:

Európsky dohovor o ľudských právach a biomedicíne, 1997, Článok 3
Africká charta ľudských práv a práv národov, 1998, Článok 16
Africká charta práv dieťaťa, 1990, Článok 14
Dodatkový protokol ku Americkému dohovoru o ľudských právach v oblasti hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv, 1988, Článok 10

7. Každý má právo na slobodu, autonómiu, sebaurčenie. Nikto nesmie byť svojvoľne zadržaný.

Je neprípustné, aby niekto zadržal vás alebo vášho novorodenca v zdravotníckom zariadení, a to ani v prípade, ak nemôžete zaplatiť za poskytnuté služby.

Právne východiská:

Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, 1966, Článok 1
Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, 1966, Článok 1, 9.1, 18.1
Dohovor o právach dieťaťa, 1990, Článok 37
Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o domorodom a kmeňovom obyvateľstve, 1989 (No. 169), Článok 2,5

Regionálne právne východiská:

Africká charta ľudských práv a práv národov, 1998, Článok 6, 20
Africká charta práv dieťaťa, 1990, Článok 30
Americký dohovor o ľudských právach, 1966, Článok 7
Európsky dohovor o ľudských právach, 1950, Článok 5

8. Každé dieťa má právo byť so svojimi rodičmi alebo zákonnými zástupcami.

Je neprípustné, aby vás niekto oddelil od vášho novorodenca bez toho, aby ste s tým súhlasili.
Vy a vaše novorodené dieťa máte právo ostať stále spolu, a to aj v prípade, keď sa dieťa narodí malé, predčasne alebo v zdravotnom stave, ktorý si vyžaduje osobitú starostlivosť.

Právne východiská:

Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, 1966, Článok 17
Dohovor o právach dieťaťa, 1990, Článok 9, 16
Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím, 2006, Článok 22

Regionálne právne východiská:

Americký dohovor o ľudských právach, 1969, Článok 11
Európsky dohovor o ľudských právach, 1950, Článok 8

9. Každé dieťa má od narodenia právo na identitu a národnosť.

Je neprípustné, aby niekto upieral vášmu novorodencovi registráciu na matrike, a to ani v prípade, že dieťa zomrelo krátko po narodení. Je tiež neprípustné, aby niekto upieral vášmu novorodencovi národnosť, na ktorú má právny nárok.

Právne východiská:

Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, 1966, Článok 24
Dohovor o právach dieťaťa, 1990, Článok 7
Medzinárodný dohovor o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín, 1990, Článok 29

Regionálna právne východiská:

Africká charta ľudských práv a práv národov,1998, Článok 5
Americký dohovor o ľudských právach, 1969, Článok 3

10. Každý má právo na primeranú výživu a čistú vodu.

Je neprípustné, aby niekto upieral vám a vášmu novorodencovi primeranú výživu, čistú vodu alebo zdravé prostredie. Máte právo na podporu a na informácie o výžive dieťaťa a o prospešnosti dojčenia.

Právne východiská:

Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, 1979, Článok 12, 14(2)
Dohovor o právach dieťaťa, 1990, Článok 24(2)(c), (2)(e)
Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, Článok 11(1)
Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím, 2006,Článok 25(1)

Regionálna právne východiská:

Africká charta práv dieťaťa, 1990, Článok 14(2)
Protokol k Africkej charte ľudských práv a práv národov v oblasti práv žien v Afrike, 2005, Článok 15(a)
Dodatkový protokol k Americkému dohovoru o ľudských právach v oblasti hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv, 1988, Článok 12(1)

Viac sa dozviete na whiteribbonalliance.org/rmcresources

Táto charta bola vypracovaná v širokom zastúpení strán, ktoré reprezentujú výskumné, klinické, ľudskoprávne a občianske perspektívy. Kampaň na podporu rešpektujúcej zdravotnej starostlivosti v tehotenstve a pri pôrode vedie organizácia White Ribbon Alliance.

Charta vychádza zo široko akceptovaných ľudskoprávnych dohovorov akými sú Dohovor o právach dieťaťa, Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach a Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach. Chartu podporujú aj regionálne ľudskoprávne dohovory, medzi ktoré okrem iných patria aj Africká charta ľudských práv a práv národov, Americký dohovor o ľudských právach a európsky Dohovor o ľudských právach a biomedicíne.

Titulná fotografia: Karin Schermbrucker.